№ 8 ՇԱԲԱԹ 1 ՄԱՐՏԻ 1875 № 8

ՄԵՂՈՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ԼՐԱԳԻՐ

ԿԱՊԱՎԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՅԱՋՈՐԱՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄՍԵՆ 10 ՄԱՍԱԿ ՏԱՌԵՐԻ ՎՃԱՐՆ Է 1 ԿՈՊԻԿ։
Ցայտարարութիւններ ընդունւում են հայերէն եւ օտար լեզուներով։

ԼՐԱՏԱՐԱԿՎՈՒՄ Է ԱՄԵՆ ՇԱԲԱԹ ՕՐ ՄԻ ԹԵՐԹ. ՅԱՐԿԱՆ ԳԻՆՆ Է 7 Ռ.
Отпечатывается ежедневно кроме праздников
Въ редакціи газеты „Щитъ Арменіи“

ՈՒԹՈՒՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

FRANCE ET PAYS ETRANGERS

S'adresser pour les annonces et les abonnements a M. M. Bouêt et C-ie (Office de publicité), 23 rue de Chaussée-d'Antin. PARIS.

1875

ՄԵՂՈՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ԿԱՊԱՎԱԿԱՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԼՐԱԳԻՐՔ

կը հրատարակուի շաբաթը մի անգամ

ՆՈՅՆ ՈՒԼՂՈՒԹԵԱՄԲ, ՊԱՏՈՒՐԱՄՈՒՏՅՈՎ, ԵՒ ԳԻՐՔՈՎ

ՏԱՐԵԿԱՆ ԳԻՆՆ Է 7 Ռ.

Թիւերուսւմ սառարվել կարելի է.

ԹՄԲԱԳՐԱՏԱՆՔ (պարոն Ս. Վարդանեանի տանը, հետագրի կայանին կից, վանքի Քաղում).

ԹՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿՈՒՄ, որ գտանվում է պ. Հ. Լինֆիանեանցի եւ Ընկ. տպագրանում (Գոլովինսկի պրոսպեկտի վերայ, բժշկական Մ. Ռոսոխինանցի տանը եւ

պ. Հայր. Լինֆիանեանցի ԾԽԱԽՈՑԻ ԹԱՆՈՒՔՈՒՄ (Պետրովսկայի փողոցի վերայ, Գեներալ Ալեքսեեւս պալէրում № 3)։

Հատարաքաղաքացիք Ռոս բարեհաճին դիմելու ուղղակի խմբագրութեանս հետեւեալ հասցէով

Въ редакцію Армянской газеты „ЩИТЪ АРМЕНІИ“ въ Тифлисѣ.

Խմբագրութիւնս խոնարհաբար խնդրում է այն անձանց, որոնք չեն վճարել մեր լրագրի

բաժանորդագրութեան գինը, բաւականհաճին չուտով ուղարկելու այն խնդրագրութեանս։

ԹԻՓԼԻՍ 1 ԻՆ ՄԱՐՏԻ։

Ընթերցողք կգտնեն ազգային բաժնում Ա֊ժդարխանի Հայ Հասարակութեան աղքատաց հոգաբարձութեան կանոնները, որոնք հաստատված են նախարարութիւնից,

Այս կանոնագրութիւնը կազմիլ է Ա֊ժդարխանի Հայ Հասարակութեան մի քանի անդամների ցանկութեամբ և սրբազան առաջնորդից ստացուած է ի հաստատութիւն։

Կազմիլ է հոգաբարձութիւն ընտրութեամբ համաձայն կանոնագրութեան։ Բայց ինչպէս հաղորդում են մեզ նոր հոգաբարձութիւնը պիտ է ստանայ աղքատաց գումարի հաշիւը։ Չին հոգաբարձուք չեն տալիս հաշիւ ընտրութիւնը անկանն է ասելով և գործը խառնակ դրութիւն է ստացել և մի համաձայնութիւն տեղ չէ ունենում։

Ցարմանալի է, որ Ա֊ժդարխանի Հայ հասարակութեան մէջ ամեն ազգային գործ չատ դանդաղ է գնում և ժամանակաչրջան կերպարանք չէ ստանում։ Ահա տասնեակ է երեւում առհասարակ գտատարակութեան և մանաւանդ ազգային գտատարակութեան պահատութեան ապիտութեան։

Ա֊ժդարխանի Հայ հասարակութիւնը ամեն Հայ հասարակութիւններից աւելի կարօտ է վերանորոգութեան. նա աւելի

ԹԻՓԼԻՍ 1 ԻՆ ՄԱՐՏԻ։

Ընթերցողք կգտնեն ազգային բաժնում Ա֊ժդարխանի Հայ Հասարակութեան աղքատաց հոգաբարձութեան կանոնները, որոնք հաստատված են նախարարութիւնից,

Այս կանոնագրութիւնը կազմիլ է Ա֊ժդարխանի Հայ Հասարակութեան մի քանի անդամների ցանկութեամբ և սրբազան առաջնորդից ստացուած է ի հաստատութիւն։

Կազմիլ է հոգաբարձութիւն ընտրութեամբ համաձայն կանոնագրութեան։ Բայց ինչպէս հաղորդում են մեզ նոր հոգաբարձութիւնը պիտ է ստանայ աղքատաց գումարի հաշիւը։ Չին հոգաբարձուք չեն տալիս հաշիւ ընտրութիւնը անկանն է ասելով և գործը խառնակ դրութիւն է ստացել և մի համաձայնութիւն տեղ չէ ունենում։

Ցարմանալի է, որ Ա֊ժդարխանի Հայ հասարակութեան մէջ ամեն ազգային գործ չատ դանդաղ է գնում և ժամանակաչրջան կերպարանք չէ ստանում։ Ահա տասնեակ է երեւում առհասարակ գտատարակութեան և մանաւանդ ազգային գտատարակութեան պահատութեան ապիտութեան։

Ա֊ժդարխանի Հայ հասարակութիւնը ամեն Հայ հասարակութիւններից աւելի կարօտ է վերանորոգութեան. նա աւելի

լորհրդային է ժամանակից և նեղկայ գտատարակութեան պահանջներից, որոնց առաջինն է, որ իւրաքանչիւր անհատի սկզբունական կրթութիւնը ազգային լինի։

Ա֊ժդարխանի Հայ հասարակութիւնը ամեն Հայ հասարակութիւններից աւելի ունի եկեղեցական գումարներ—բայց և այնպէս նորա ազգային գպրոցները աննախանձելի դրութեան մէջ են։ Ա֊ժդարխանը ամենից աւելի ունի ազքատաց գումար—բայց սոքա անշահ են և քնաւ չեն նպատակ ազքատութեան ջնջման։

Ինչու՞ որովհետև նոքա, ժողովրդեան ձշմարիտ գտատարակութեան պահատութեամբ և անտարբերութեամբ դէպի հասարակական գործը, չեն գործ դրվել և չեն գործ դնվում կանոնաւոր, քնական եղանակով։

Ազգային եկեղեցական ու բարեգործական գումարների գործադրութեան հսկումն հոգեւոր բարձրագոյն իշխանութեան պարտքն է, օրէնքով և եկեղեցւ պատատութեամբ։ Դրան կպատասխանի սկզբնաւորութիւնը հոգալու, որ այն գումարները կանոնաւորապէս և օգտաւէտ եղանակով գործ դնվին։

Մեր Ա֊ժդարխանցի եղբարք, փոխանակ հետաքննութեամբ ժամանակի պահանջների համաձայն կազմվելու նախագիծներ իրանց նշանաւոր գումարների գործադրութեան համար շահաւէտութեամբ, ուշերկայացնելու այդ նախագիծները հոգեւոր իշխանութեան վնտութեան և միջնորդութեան ի հաստատութիւն և ի կանոնաւոր գործադրութիւն յօդուտ հասարակաց, նոքա կամ նրանց անուշադիր են թողնում կամ անհամաձայնութեան մէջ ընկած ժամերորդ են լինում։ Այսպիսի դրութեան մէջ ոչ մի գործ չէ կարող յա-

լորհրդային է ժամանակից և նեղկայ գտատարակութեան պահանջներից, որոնց առաջինն է, որ իւրաքանչիւր անհատի սկզբունական կրթութիւնը ազգային լինի։

Ա֊ժդարխանի Հայ հասարակութիւնը ամեն Հայ հասարակութիւններից աւելի ունի եկեղեցական գումարներ—բայց և այնպէս նորա ազգային գպրոցները անհամեմատ ձեւի դրութեան մէջ են։ Ա֊ժդարխանը ամենից աւելի ունի ազքատաց գումար—բայց սոքա անշահ են և քնաւ չեն նպատակ ազքատութեան ջնջման։

Ինչու՞ որովհետև նոքա, ժողովրդեան ձշմարիտ գտատարակութեան պահանջներից և անտարբերութեամբ դէպի հասարակական գործը, չեն գործ դրվել և չեն գործ դնվում կանոնաւոր, քնական եղանակով։

Ազգային եկեղեցական ու բարեգործական գումարների գործադրութեան հսկումն հոգեւոր բարձրագոյն իշխանութեան պարտքն է, օրէնքով և եկեղեցւ պատատութեամբ։ Դրան կպատասխանի սկզբնաւորութիւնը հոգալու, որ այն գումարները կանոնաւորապէս և օգտաւէտ եղանակով գործ դնվին։

Մեր Ա֊ժդարխանցի եղբարք, փոխանակ հետաքննութեամբ ժամանակի պահանջների համաձայն կազմվելու նախագիծներ իրանց նշանաւոր գումարների գործադրութեան համար շահաւէտութեամբ, ուշերկայացնելու այդ նախագիծները հոգեւոր իշխանութեան վնտութեան և միջնորդութեան ի հաստատութիւն և ի կանոնաւոր գործադրութիւն յօդուտ հասարակաց, նոքա կամ նրանց անուշադիր են թողնում կամ անհամաձայնութեան մէջ ընկած ժամերորդ են լինում։ Այսպիսի դրութեան մէջ ոչ մի գործ չէ կարող յա-

ջողութիւն ունենալ։ Գումարները փոքր առ փոքր կանհետանան, հասարակութիւնը աւելի լաձութեան մէջ կընկնի, որովհետև գժուար կը լինի միւս անգամ այնպիսի գումարներ դայտնելը, որպիսիք այժմ կան Ա֊ժդարխանում։

Չենք կարող հոգեւոր բարձրագոյն իշխանութեան ուշադրութիւնն ևս չհնդրել այս մասին, որ նա միջամուխ լինի և չանք ի գործ դնէ Ա֊ժդարխանի Հայ հասարակութեան բարոյական և մատուր վիճակը բարելաւելու։

Չենք կարող չը յուսալ, որ նա իւր օրինաւոր իրաւասութեամբ միջամուխ կը լինի և է որ յորդորելով և խրատելով և է որ ասատելով և յանդիմանելով օրինաւոր կարգի և կանոնի տակ կը դնէ ազգային գործերը Ա֊ժդարխանում։ Այս գործառնութեան մէջ անշուշտ տեղական ուսջնորդը հլու և հնազանդ գործիք պիտի լինի հոգեւոր իշխանութեան ազդելոյ ժողովրդեան վերայ։

Իրաւ է ժողովուրդն էլ ունի պարտք. բայց ինչ արած. անկիրթարան հասարակութեանց մէջ—բազմաթան անհատներ են լինում՝ կան փառասէր, անձնասէր, շահասէր, հաւատարիմ և անհաւատարիմ, հարստատ և խարդախ անհատներ։ Անկիրթարան հասարակութիւնք դիւրաւ ենթարկվում են ամեն անհատի ազդեցութեան, մանաւանդ երբ սա կեղծիլ դիտէ։ Այսպիսի հանգամանքներում կարևոր է մի իշխանութիւն, որ զեկավարէր, որ օգտաւէտ ուժերը պաշտպաներ և զարգացներ յօդուտ հասարակութեան, իսկ վնասակարներին ազդեցութեան առաջն առներ, մինչև որ հասարակութիւնք կերպարանք ստանային, մինչև նոքա կատարեալ համոզմունք և կարծիք ունենային։ Այսպիսի իշխանութիւն մեր մեծաւոր և բարոյական կեանքի մէջ հոգեւոր վարչութիւնն է։ Ուրիշն և նրանն է սկզբնաւորութիւնը ազգային գործերի մէջ, որք վերաբերում են ազգի բարոյականութեան և կրթութեան։

Ա Զ Գ Ա Յ Ի Ն

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ Պ. Տ֊ԼՐ—ԴՐԻԳՈՐԵԱՆՑԻՆ

Պ. Տ֊Լր—Դրիգորեանցը Մշակի 4 համարում սպաճ էր Ադուլխից մի նամակ, ուր ի միջի այլոց կարգացինք հետեւեալը վերաբերութեամբ մեր Ադուլիայ հատարակաց ընթերցարանի։ „Ընթերցարանը շատ լաւ բան է, խօսք չկայ, բայց այնպէս, ինչպէս որ այժմ նա գոյութիւն ունի կատարեալ խաթերայութիւն է։ Այսպիսի բոլոր լրագիրների կարդացողներ միայն հինգ հոգի են... Այնպէս որ այդ չիշելու մի քանիսը լաւ տեղ են գտել, ուրիշն հաշուով կկարգան...“

Այսպիսի մի անհիմն խօսք տանը մի հատարակական հիմնարկութեան մասին թէ որքան անտեղի է, ես թողնում եմ իւրաքանչիւր ընթերցողին դատելու, քանի որ պարոնի առաջ բերած խրտղութիւնն էլ ձշմարիտ չէ։ Մեր ընթերցարանը այս րոպէիս ունի մօտ 30 հոգի կարդացող և ոչ հինգ հոգի և եթէ միւնչեւ անգամ հինգ հոգի էլ լինէին, գարձեալ անկարելի է ասել այդ հիմնարկութեան մասին թէ խաթերայութիւն է։ Մի՞թէ պարոնը չը գիտէ, որ իւրաքանչիւր հատարակական գործ այն էլ գիւղում միանգամից չէ իրագործվում և իւր լիակատար նպատակին հասնում, այլ փոքրչատ կարծում ենք նախ եւ առաջ, որ գործունէութիւնը ընկերութեանը չատ կը յաջողի, որովհետև նորա պատատրութեան գործիչները մեծ դրամագլուխ նորանից չեն պահանջել։ Տեղական ժողովրդի աչխատութեանց պատուղը առ հատուկ ոչ տեղական վաճառականութեամբ և ոչ մեծ քաղաքներումը ո չնչ արժէք չի ունենալ, ինչպես համոզվում ենք առօրեայ փորձերից։ Աւելացնենք ասածներս այն ևս, որ դրամագլխատէրերը, որոնք սովորաբար գնում են մեծ մասը բամբակ եւ յղում են մեծ առևտրական կենդրոնները վաճառելու համար, ստիպուած կլինին վճարել նրանցից և ճանապարհի ծախս, որ բարդվելով մայր գումարի վերայ և միանալով գանազան այլ ծախքերի հետ բնականապէս բարձրացնում է բամբակի արժէքը իւր կանոնաւոր գրութիւնից։ Այսպիսի կերպիս առևտրական անձինք չեն կարող այստեղ ևս մրցումն անել պ. Կախանովի ընկերութեան առևտրի հետ առանց զգալի չնաւոի իրենց համար։ Ինչ որ վերաբերում է մանրավաճառ բամբակասէրներին, հասկանալի է, որ սոցա առևտուրը վեր կընկնի, որովհետև վերոդրեալ պատճառներով Երևան քաղաքի բամբակի առևտուրը գրամագլխատէրերի և պիղատ-ոց մէջ նպատակ չի ունենալ, խոստանալով միայն վնաս առաջին-

կարծում ենք նախ եւ առաջ, որ այդ բանում գործի գրութիւնը ընկերութեանը չատ կը յաջողի, որովհետև նորա պատատրութեան գործիչները մեծ գրամագլուխ նորանից չեն պահանջել։ Տեղական ժողովրդի աչխատութեանց պատուղը առ հատուկ ոչ տեղական վաճառականութեամբ և ոչ մեծ քաղաքներումը ո չնչ արժէք չի ունենալ, ինչպես համոզվում ենք առօրեայ փորձերից։ Աւելացնենք ասածներս այն ևս, որ դրամագլխատէրերը, որոնք սովորաբար գնում են մեծ մասը բամբակ եւ յղում են մեծ առևտրական կենդրոններ վաճառելու համար, ստիպուած կլինին վճարել նրանցից և ճանապարհի ծախս, որ բարդվելով մայր գումարի վերայ և միանալով գանազան այլ ծախքերի հետ բնականապէս բարձրացնում է բամբակի արժէքը իւր կանոնաւոր գրութիւնից։ Այսպիսի կերպիս առևտրական անձինք չեն կարող այստեղ ևս մրցումն անել պ. Կախանովի ընկերութեան առևտրի հետ առանց զգալի չնաւոի իրենց համար։ Ինչ որ վերաբերում է մանրավաճառ բամբակասէրներին, հասկանալի է, որ սոցա առևտուրը վեր կընկնի, որովհետև վերոդրեալ պատճառներով Երևան քաղաքի բամբակի առևտուրը գրամագլխատէրերի և պիղատ-ոց մէջ նպատակ չի ունենալ, խոստանալով միայն վնաս առաջին-

Խմբագրութիւնս խոնարհաբար խնդրում է այն անձանց, որոնք չեն վճարել մեր լրագրի

ԵՐԵՒԱՆԻ ՆԱՀԱՆԳԻ ՋՐԱՆՑՔՆԵՐԻ ԱՒԵՏԻՍ

—

Երևանայ նահանգումն, այսմհետև Երևանայ, Էջմիածնայ և Նախիջևանայ վիճակներումը առևտրական և անձնական կեանքի մէջ ամենանշանաւոր տեղը բռնում է բամբակի եւ չալակի (բրինձի) մշակութիւնն և արտադրութիւնը։ Բազմաթիւ ծղնիկներից, որ Մեղուն ունեցել է մինչև յայսօր, մենք տեղեկանում ենք, որ բամբակի և այլ առարկաների թէ մշակութիւնը և թէ արտադրութիւնը կատարվում են նահանգականօրէն, և արտադրութիւնը չեն կատարելագործված, չեն մաքրվում, չեն առնում այն յատկութիւնները, որոնք բարձրացնում են նոցա գինն և արժողութիւնը վաճառանոցում։ Այդ պատճառաւ, օրինակ, Երևանու նահանգի բամբակը մեծ քաղաքների վաճառանոցներում ամենաառաջին գինն է ստանում. ուսի և առևտրական անձինք ցանկալի վաստակ չեն ունենում նորանից և քան մեծի մասին վնասվում են, Յայտնի բան է այսպէս թէ բամբակի առևտուրը և թէ սորա տեղական արտադրութիւնը կարևորում են ժողովրդի աչքում իւրեանց նշանակութիւնն և օգտաւէտութիւնը։ Այդ ինչ, ինչպես ասացինք, եւթնք վիճակներ՝ բաղկացող հայարնակ վիճակներ, բամբակի առևտուրով, նամանաւանդ և Երևան քաղաքը, եթէ կարելի է այսպէս ասել, զվաստրագէս պահանջում են իւրեանց անհատականութեան մէջքի զրութիւնը և նեղաչքան առևտուրը։ Չը մոռանանք յիշել այստեղ և այն բանը, որ մինչև այսօր Երևանու նահանգը իւր նահապետական անհատական աչխատութեանց և արտադրութեան մէջ չէ ունեցել ոչինչ մրցումն առաւել կատարելագործեալ, և արհեստա-

կան աչխատութեան հետ Ա֊ժդարխանի ժողովուրդը ունեցել է իւր նշանաւոր կար հողը, առայժմ թէ կառավարութիւնիցից և թէ կալուածատէրերից ու մշակել է այն ցանկալի և հնձելով մաաւոր չափն և մաաւոր բաժակ։ Սակայն վաստակը նա բանտնել է երեք անհատաւոր մասը, կառավարութեան, կալուածատիրոջ և իւրեան մէջ։ Վերջին մասը եղել է նորա ազգուսի միջոց և գործել այն պայմանաւոր, որ իւր աչխատանքի պատուղը, նա վաճառանոցում կարողացել է փոխել գրամի վերայ չատ ու քիչ վաստակով։ Տեղական ժողովուրդը ունեցել է իւր բնական և արհեստական առաւելներ, Ջրանցքներ, որտեղից Ջուրը «մխրճի» միջնորդութեամբ կանոնաւորապէս բաժանել է իւր անդամներին պատերը Ջրելու համար։ Այսպէս են եղել մինչև պատը Երեւանու նահանգի պետական և վաճառանոցի գործունէութեան անդորը և նահանգական պայմանները։ Եւ գործել պիտոյ է ասել, որ այդ գործունէութեանց անդուսարար դրութիւնը, եղել է, ըստ կարծեաց տեղական բնակիչների զոհացուցիչ և սակ է նոցա սքանչ։

Ներկայ ժամանակուս յիշեալ դրութիւնը անչուշտ ենթարկվելու է դրալի փոփոխութիւններին։

Գիտնքնիք արդէն, որ Երևանու նահանգումը երկու անձինք երկու անդամ բաց են արել երկու մեծ և երկար տարածութեան մէջ Ջրանցքներ, (պ. պ. Կախանովը և Շան-Գիրէյին)։ Ամենքին յայտնի կը լինին միթամտորապէս գնահատ այդ Ջրանցքների նպատակը։ Պ. Շանդիրէյն որոնում է իւր անձնական օգուտը, որպէս և պ. Կախանովի ընկերութիւնը, միայն այն դանագանութեամբ, որ Շանդիրէյնը ունի առաւել

լորհրդային է ժամանակից և նեղկայ գտատարակութեան պահանջներից, որոնց առաջինն է, որ իւրաքանչիւր անհատի սկզբունական կրթութիւնը ազգային լինի։

Ա֊ժդարխանի Հայ հասարակութիւնը ամեն Հայ հասարակութիւններից աւելի ունի եկեղեցական գումարներ—բայց և այնպէս նորա ազգային գպրոցները անհամեմատ ձեւի դրութեան մէջ են։ Ա֊ժդարխանը ամենից աւելի ունի ազքատաց գումար—բայց սոքա անշահ են և քնաւ չեն նպատակ ազքատութեան ջնջման։

Ինչու՞ որովհետև նոքա, ժողովրդեան ձշմարիտ գտատարակութեան պահատութեամբ և անտարբերութեամբ դէպի հասարակական գործը, չեն գործ դրվել և չեն գործ դնվում կանոնաւոր, քնական եղանակով։

Ազգային եկեղեցական ու բարեգործական գումարների գործադրութեան հսկումն հոգեւոր բարձրագոյն իշխանութեան պարտքն է, օրէնքով և եկեղեցւ պատատութեամբ։ Դրան կպատասխանի սկզբնաւորութիւնը հոգալու, որ այն գումարները կանոնաւորապէս և օգտաւէտ եղանակով գործ դնվին։

Մեր Ա֊ժդարխանցի եղբարք, փոխանակ հետաքննութեամբ ժամանակի պահանջների համաձայն կազմվելու նախագիծներ իրանց նշանաւոր գումարների գործադրութեան համար շահաւէտութեամբ, ուշերկայացնելու այդ նախագիծները հոգեւոր իշխանութեան վնտութեան և միջնորդութեան ի հաստատութիւն և ի կանոնաւոր գործադրութիւն յօդուտ հասարակաց, նոքա կամ նրանց անուշադիր են թողնում կամ անհամաձայնութեան մէջ ընկած ժամերորդ են լինում։ Այսպիսի դրութեան մէջ ոչ մի գործ չէ կարող յա-

ջողութիւն ունենալ։ Գումարները փոքր առ փոքր կանհետանան, հասարակութիւնը աւելի լաձութեան մէջ կընկնի, որովհետև գժուար կը լինի միւս անգամ այնպիսի գումարներ դայտնելը, որպիսիք այժմ կան Ա֊ժդարխանում։

Չենք կարող հոգեւոր բարձրագոյն իշխանութեան ուշադրութիւնն ևս չհնդրել այս մասին, որ նա միջամուխ լինի և չանք ի գործ դնէ Ա֊ժդարխանի Հայ հասարակութեան բարոյական և մատուր վիճակը բարելաւելու։

Չենք կարող չը յուսալ, որ նա իւր օրինաւոր իրաւասութեամբ միջամուխ կը լինի և է որ յորդորելով և խրատելով և է որ ասատելով և յանդիմանելով օրինաւոր կարգի և կանոնի տակ կը դնէ ազգային գործերը Ա֊ժդարխանում։ Այս գործառնութեան մէջ անշուշտ տեղական ուսջնորդը հլու և հնազանդ գործիք պիտի լինի հոգեւոր իշխանութեան ազդելոյ ժողովրդեան վերայ։

Իրաւ է ժողովուրդն էլ ունի պարտք. բայց ինչ արած. անկիրթարան հասարակութեանց մէջ—բազմաթան անհատներ են լինում՝ կան փառասէր, անձնասէր, շահասէր, հաւատարիմ և անհաւատարիմ, հարստատ և խարդախ անհատներ։ Անկիրթարան հասարակութիւնք դիւրաւ ենթարկվում են ամեն անհատի ազդեցութեան, մանաւանդ երբ սա կեղծիլ դիտէ։ Այսպիսի հանգամանքներում կարևոր է մի իշխանութիւն, որ զեկավարէր, որ օգտաւէտ ուժերը պաշտպաներ և զարգացներ յօդուտ հասարակութեան, իսկ վնասակարներին ազդեցութեան առաջն առներ, մինչև որ հասարակութիւնք կերպարանք ստանային, մինչև նոքա կատարեալ համոզմունք և կարծիք ունենային։ Այսպիսի իշխանութիւն մեր մեծաւոր և բարոյական կեանքի մէջ հոգեւոր վարչութիւնն է։ Ուրիշն և նրանն է սկզբնաւորութիւնը ազգային գործերի մէջ, որք վերաբերում են ազգի բարոյականութեան և կրթութեան։

Ա Զ Գ Ա Յ Ի Ն

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ Պ. Տ֊ԼՐ—ԴՐԻԳՈՐԵԱՆՑԻՆ

Պ. Տ֊Լր—Դրիգորեանցը Մշակի 4 համարում սպաճ էր Ադուլխից մի նամակ, ուր ի միջի այլոց կարգացինք հետեւեալը վերաբերութեամբ մեր Ադուլիայ հատարակաց ընթերցարանի։ „Ընթերցարանը շատ լաւ բան է, խօսք չկայ, բայց այնպէս, ինչպես որ այժմ նա գոյութիւն ունի կատարեալ խաթերայութիւն է։ Այսպիսի բոլոր լրագիրների կարդացողներ միայն հինգ հոգի են... Այնպէս որ այդ չիշելու մի քանիսը լաւ տեղ են գտել, ուրիշն հաշուով կկարգան...“

Այսպիսի մի անհիմն խօսք տանը մի հատարակական հիմնարկութեան մասին թէ որքան անտեղի է, ես թողնում եմ իւրաքանչիւր ընթերցողին դատելու, քանի որ պարոնի առաջ բերած խրտղութիւնն էլ ձշմարիտ չէ։ Մեր ընթերցարանը այս րոպէիս ունի մօտ 30 հոգի կարդացող և ոչ հինգ հոգի և եթէ միւնչեւ անգամ հինգ հոգի էլ լինէին, գարձեալ անկարելի է ասել այդ հիմնարկութեան մասին թէ խաթերայութիւն է։ Մի՞թէ պարոնը չը գիտէ, որ իւրաքանչիւր հատարակական գործ այն էլ գիւղում միանգամից չէ իրագործվում և իւր լիակատար նպատակին հասնում, այլ փոքրչատ

կարծում ենք նախ եւ առաջ, որ այդ բանում գործի գրութիւնը ընկերութեանը չատ կը յաջողի, որովհետև նորա պատատրութեան գործիչները մեծ գրամագլուխ նորանից չեն պահանջել։ Տեղական ժողովրդի աչխատութեանց պատուղը առ հատուկ ոչ տեղական վաճառականութեամբ և ոչ մեծ քաղաքներումը ո չնչ արժէք չի ունենալ, ինչպես համոզվում ենք առօրեայ փորձերից։ Աւելացնենք ասածներս այն ևս, որ դրամագլխատէրերը, որոնք սովորաբար գնում են մեծ մասը բամբակ եւ յղում են մեծ առևտրական կենդրոններ վաճառելու համար, ստիպուած կլինին վճարել նրանցից և ճանապարհի ծախս, որ բարդվելով մայր գումարի վերայ և միանալով գանազան այլ ծախքերի հետ բնականապէս բարձրացնում է բամբակի արժէքը իւր կանոնաւոր գրութիւնից։ Այսպիսի կերպիս առևտրական անձինք չեն կարող այստեղ ևս մրցումն անել պ. Կախանովի ընկերութեան առևտրի հետ առանց զգալի չնաւոի իրենց համար։ Ինչ որ վերաբերում է մանրավաճառ բամբակասէրներին, հասկանալի է, որ սոցա առևտուրը վեր կընկնի, որովհետև վերոդրեալ պատճառներով Երևան քաղաքի բամբակի առևտուրը գրամագլխատէրերի և պիղատ-ոց մէջ նպատակ չի ունենալ, խոստանալով միայն վնաս առաջին-

ՄԱՍՆԱՎՈՐ ԹԵՐԹԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՈՒՆԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏԿԱՆՈՒԹՅԱՆ

Ամսաթերթ հրատարակվում է Թիֆլիսում 1874 թվականի դեկտեմբերի 1-ից։ Հրատարակության տարեշրջանը սկսվում է հունվարի 1-ից։ Գինը տարեկան 3 ռուբլի։ Կանոնավոր բաժանորդագրությունը ընդունվում է միայն տարեսկզբից։ Ամսագրի գրասենյակը գտնվում է Թիֆլիսում, Ալեքսանդրովյան պողոտայում, Ներսիսյանց դպրոցի դիմաց, Ներսիսյան հոգևոր ճեմարանի տանը։ Ամսագրի խմբագրությունը ընդունում է ամեն օր, բացի տոնական օրերից, առավոտյան ժամը 9-ից մինչև կեսօր։ Ձեռագրերը չեն վերադարձվում։ Անանուն նամակները չեն ընդունվում։ Հասցեագրել հետևյալ կերպ՝ Ամսագրի խմբագրությանը։

Ամսագրի նպատակը

Ամսագրի նպատակն է ներկայացնել հայ ժողովրդի կյանքի ամեն կողմերը, ինչպես նաև ուսումնասիրել նրա անցյալը։ Ամսագրի հիմնական նյութերն են՝ հայ ժողովրդի պատմությունը, նրա ազգագրությունը, նրա գրականությունը, նրա լեզուն, նրա ներկա դրությունը։ Ամսագրի մեջ տեղ կգտնեն նաև ընդհանուր գիտական հոդվածներ, որոնք կարող են հետաքրքրություն առաջացնել հայ ընթերցողների մեջ։

Ամսագրի բաժինները

Ամսագրի մեջ կլինեն հետևյալ բաժինները՝

1. Գիտական հոդվածներ։
2. Գրականություն։
3. Ազգագրություն։
4. Լեզվի ուսումնասիրություն։
5. Ժողովրդական բանահյուսություն։
6. Ներկա դրության նկարագրություն։
7. Մատենագրություն։
8. Հանելուկներ։
9. Խրատներ։
10. Ասացվածքներ։
11. Առակներ։
12. Ժողովրդական երգեր։
13. Ժողովրդական ավանդություններ։
14. Ժողովրդական սովորություններ։
15. Ժողովրդական հավատալիքներ։
16. Ժողովրդական խաղեր։
17. Ժողովրդական առածներ։
18. Ժողովրդական հեքիաթներ։
19. Ժողովրդական զրույցներ։
20. Ժողովրդական ասույթներ։
21. Ժողովրդական ասքեր։
22. Ժողովրդական առասպելներ։
23. Ժողովրդական ծեսեր։
24. Ժողովրդական տոներ։
25. Ժողովրդական հանդեսներ։
26. Ժողովրդական խաղեր։
27. Ժողովրդական պարեր։
28. Ժողովրդական նվագներ։
29. Ժողովրդական կենցաղ։
30. Ժողովրդական հագուստ։
31. Ժողովրդական կերակուրներ։
32. Ժողովրդական զենքեր։
33. Ժողովրդական գործիքներ։
34. Ժողովրդական տներ։
35. Ժողովրդական գյուղեր։
36. Ժողովրդական քաղաքներ։
37. Ժողովրդական ճանապարհներ։
38. Ժողովրդական շուկաներ։
39. Ժողովրդական տոնավաճառներ։
40. Ժողովրդական հանդիսություններ։
41. Ժողովրդական ուրախություններ։
42. Ժողովրդական տխրություններ։
43. Ժողովրդական հարսանիքներ։
44. Ժողովրդական թաղումներ։
45. Ժողովրդական հոգեհանգստներ։
46. Ժողովրդական հիշատակներ։
47. Ժողովրդական սգեր։
48. Ժողովրդական ուրախություններ։
49. Ժողովրդական տխրություններ։
50. Ժողովրդական հարսանիքներ։
51. Ժողովրդական թաղումներ։
52. Ժողովրդական հոգեհանգստներ։
53. Ժողովրդական հիշատակներ։
54. Ժողովրդական սգեր։
55. Ժողովրդական ուրախություններ։
56. Ժողովրդական տխրություններ։
57. Ժողովրդական հարսանիքներ։
58. Ժողովրդական թաղումներ։
59. Ժողովրդական հոգեհանգստներ։
60. Ժողովրդական հիշատակներ։
61. Ժողովրդական սգեր։
62. Ժողովրդական ուրախություններ։
63. Ժողովրդական տխրություններ։
64. Ժողովրդական հարսանիքներ։
65. Ժողովրդական թաղումներ։
66. Ժողովրդական հոգեհանգստներ։
67. Ժողովրդական հիշատակներ։
68. Ժողովրդական սգեր։
69. Ժողովրդական ուրախություններ։
70. Ժողովրդական տխրություններ։
71. Ժողովրդական հարսանիքներ։
72. Ժողովրդական թաղումներ։
73. Ժողովրդական հոգեհանգստներ։
74. Ժողովրդական հիշատակներ։
75. Ժողովրդական սգեր։
76. Ժողովրդական ուրախություններ։
77. Ժողովրդական տխրություններ։
78. Ժողովրդական հարսանիքներ։
79. Ժողովրդական թաղումներ։
80. Ժողովրդական հոգեհանգստներ։
81. Ժողովրդական հիշատակներ։
82. Ժողովրդական սգեր։
83. Ժողովրդական ուրախություններ։
84. Ժողովրդական տխրություններ։
85. Ժողովրդական հարսանիքներ։
86. Ժողովրդական թաղումներ։
87. Ժողովրդական հոգեհանգստներ։
88. Ժողովրդական հիշատակներ։
89. Ժողովրդական սգեր։
90. Ժողովրդական ուրախություններ։
91. Ժողովրդական տխրություններ։
92. Ժողովրդական հարսանիքներ։
93. Ժողովրդական թաղումներ։
94. Ժողովրդական հոգեհանգստներ։
95. Ժողովրդական հիշատակներ։
96. Ժողովրդական սգեր։
97. Ժողովրդական ուրախություններ։
98. Ժողովրդական տխրություններ։
99. Ժողովրդական հարսանիքներ։
100. Ժողովրդական թաղումներ։

Ամսագրի գինը

Ամսագրի գինը տարեկան 3 ռուբլի։ Կանոնավոր բաժանորդագրությունը ընդունվում է միայն տարեսկզբից։ Ամսագրի գրասենյակը գտնվում է Թիֆլիսում, Ալեքսանդրովյան պողոտայում, Ներսիսյանց դպրոցի դիմաց, Ներսիսյան հոգևոր ճեմարանի տանը։ Ամսագրի խմբագրությունը ընդունում է ամեն օր, բացի տոնական օրերից, առավոտյան ժամը 9-ից մինչև կեսօր։ Ձեռագրերը չեն վերադարձվում։ Անանուն նամակները չեն ընդունվում։

Ամսագրի հասցեն

Ամսագրի հասցեն է՝ Թիֆլիս, Ալեքսանդրովյան պողոտա, Ներսիսյանց դպրոցի դիմաց, Ներսիսյան հոգևոր ճեմարանի տանը։

Ամսագրի խմբագրությունը

Ամսագրի խմբագրությունը գտնվում է Թիֆլիսում, Ալեքսանդրովյան պողոտայում, Ներսիսյանց դպրոցի դիմաց, Ներսիսյան հոգևոր ճեմարանի տանը։ Խմբագրությունը ընդունում է ամեն օր, բացի տոնական օրերից, առավոտյան ժամը 9-ից մինչև կեսօր։ Ձեռագրերը չեն վերադարձվում։ Անանուն նամակները չեն ընդունվում։

Ամսագրի խմբագիրը

Ամսագրի խմբագիրն է Գևորգ Ախվերդյան։ Նա ընդունում է ամեն օր, բացի տոնական օրերից, առավոտյան ժամը 9-ից մինչև կեսօր։ Ձեռագրերը չեն վերադարձվում։ Անանուն նամակները չեն ընդունվում։

Ամսագրի հրատարակիչը

Ամսագրի հրատարակիչն է Ներսիսյան հոգևոր ճեմարանի խորհուրդը։ Նա ընդունում է ամեն օր, բացի տոնական օրերից, առավոտյան ժամը 9-ից մինչև կեսօր։ Ձեռագրերը չեն վերադարձվում։ Անանուն նամակները չեն ընդունվում։

Ամսագրի տպագրությունը

Ամսագրի տպագրությունն է Ներսիսյան հոգևոր ճեմարանի տպարանում։ Տպագրությունը սկսվում է հունվարի 1-ից։ Տպագրությունը ընդունում է ամեն օր, բացի տոնական օրերից, առավոտյան ժամը 9-ից մինչև կեսօր։ Ձեռագրերը չեն վերադարձվում։ Անանուն նամակները չեն ընդունվում։

Ամսագրի տարեշրջանը

Ամսագրի տարեշրջանը սկսվում է հունվարի 1-ից։ Տարեշրջանը ընդունում է ամեն օր, բացի տոնական օրերից, առավոտյան ժամը 9-ից մինչև կեսօր։ Ձեռագրերը չեն վերադարձվում։ Անանուն նամակները չեն ընդունվում։

Ամսագրի ձևը

Ամսագրի ձևը 8-ածալ է։ Ամսագրի ձևը ընդունում է ամեն օր, բացի տոնական օրերից, առավոտյան ժամը 9-ից մինչև կեսօր։ Ձեռագրերը չեն վերադարձվում։ Անանուն նամակները չեն ընդունվում։

Ամսագրի չափը

Ամսագրի չափը 20—30 թերթ է։ Ամսագրի չափը ընդունում է ամեն օր, բացի տոնական օրերից, առավոտյան ժամը 9-ից մինչև կեսօր։ Ձեռագրերը չեն վերադարձվում։ Անանուն նամակները չեն ընդունվում։

Ամսագրի ծավալը

Ամսագրի ծավալը 20—30 թերթ է։ Ամսագրի ծավալը ընդունում է ամեն օր, բացի տոնական օրերից, առավոտյան ժամը 9-ից մինչև կեսօր։ Ձեռագրերը չեն վերադարձվում։ Անանուն նամակները չեն ընդունվում։

Ամսագրի տիրոջը

Ամսագրի տիրոջը Ներսիսյան հոգևոր ճեմարանի խորհուրդն է։ Նա ընդունում է ամեն օր, բացի տոնական օրերից, առավոտյան ժամը 9-ից մինչև կեսօր։ Ձեռագրերը չեն վերադարձվում։ Անանուն նամակները չեն ընդունվում։

Ամսագրի խմբագրությունը

Ամսագրի խմբագրությունը գտնվում է Թիֆլիսում, Ալեքսանդրովյան պողոտայում, Ներսիսյանց դպրոցի դիմաց, Ներսիսյան հոգևոր ճեմարանի տանը։ Խմբագրությունը ընդունում է ամեն օր, բացի տոնական օրերից, առավոտյան ժամը 9-ից մինչև կեսօր։ Ձեռագրերը չեն վերադարձվում։ Անանուն նամակները չեն ընդունվում։

Ամսագրի խմբագիրը

Ամսագրի խմբագիրն է Գևորգ Ախվերդյան։ Նա ընդունում է ամեն օր, բացի տոնական օրերից, առավոտյան ժամը 9-ից մինչև կեսօր։ Ձեռագրերը չեն վերադարձվում։ Անանուն նամակները չեն ընդունվում։

Ամսագրի հրատարակիչը

Ամսագրի հրատարակիչն է Ներսիսյան հոգևոր ճեմարանի խորհուրդը։ Նա ընդունում է ամեն օր, բացի տոնական օրերից, առավոտյան ժամը 9-ից մինչև կեսօր։ Ձեռագրերը չեն վերադարձվում։ Անանուն նամակները չեն ընդունվում։

Ամսագրի տպագրությունը

Ամսագրի տպագրությունն է Ներսիսյան հոգևոր ճեմարանի տպարանում։ Տպագրությունը սկսվում է հունվարի 1-ից։ Տպագրությունը ընդունում է ամեն օր, բացի տոնական օրերից, առավոտյան ժամը 9-ից մինչև կեսօր։ Ձեռագրերը չեն վերադարձվում։ Անանուն նամակները չեն ընդունվում։

Ամսագրի տարեշրջանը

Ամսագրի տարեշրջանը սկսվում է հունվարի 1-ից։ Տարեշրջանը ընդունում է ամեն օր, բացի տոնական օրերից, առավոտյան ժամը 9-ից մինչև կեսօր։ Ձեռագրերը չեն վերադարձվում։ Անանուն նամակները չեն ընդունվում։

Ամսագրի ձևը

Ամսագրի ձևը 8-ածալ է։ Ամսագրի ձևը ընդունում է ամեն օր, բացի տոնական օրերից, առավոտյան ժամը 9-ից մինչև կեսօր։ Ձեռագրերը չեն վերադարձվում։ Անանուն նամակները չեն ընդունվում։

Ամսագրի չափը

Ամսագրի չափը 20—30 թերթ է։ Ամսագրի չափը ընդունում է ամեն օր, բացի տոնական օրերից, առավոտյան ժամը 9-ից մինչև կեսօր։ Ձեռագրերը չեն վերադարձվում։ Անանուն նամակները չեն ընդունվում։

Ամսագրի ծավալը

Ամսագրի ծավալը 20—30 թերթ է։ Ամսագրի ծավալը ընդունում է ամեն օր, բացի տոնական օրերից, առավոտյան ժամը 9-ից մինչև կեսօր։ Ձեռագրերը չեն վերադարձվում։ Անանուն նամակները չեն ընդունվում։

Ամսագրի տիրոջը

Ամսագրի տիրոջը Ներսիսյան հոգևոր ճեմարանի խորհուրդն է։ Նա ընդունում է ամեն օր, բացի տոնական օրերից, առավոտյան ժամը 9-ից մինչև կեսօր։ Ձեռագրերը չեն վերադարձվում։ Անանուն նամակները չեն ընդունվում։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՆԿԱՎԱՐԱԿԱՆ

ՎԱՆԱՑ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՇԱԿԵՐՏՈՒԹԻՒՆ

(Ի ՀԻՇԱՏԱԿ «ՄԱՆԿԱՎԱՐԱԿԱՆ»)

ՀԻՄՆԱԴՐՈՒԱԾ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՏԷՐ-ՄԿՐՏՉԵԱՆԻ

—

Ի ՓԱՌՍ ՄԱՆԿԱՆՑ, ՈՐՈՆՔ ՀԱՅՐԵՆԻՔ, ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔԻ ՎԱՆ, ՀԱՐԱՒԱՆԴԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՑՈՒՄՆ ՈՒ ԿՐԹՈՒԹԻՒՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ԵՆ ԵՒ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ ԱՆՀՐԱՇԱՐԱԿ ՀԱՄԱՐՈՒՄ ՆՈՐ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ ՍԿՍԱՆ ՆՈՐ ԴԱՍԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ, ՈՐՈՆՔ ՊԻՏԻ ՈՒՍՈՒՑԱՆԻՔ ԶԱՆԱԶԱՆ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆՍ ԵՒ ՄԱՆԱՒԱՆԱՊԷՍ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՄԸ ՊԱՐՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՆ ՀՈԳԱԼՈՒ ՆԱԵՒ ՈՐԴԻՔՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ՈՐՈՆՔ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՄԸ ՊԱՐՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՆ ՀՈԳԱԼՈՒ ՆԱԵՒ ՈՐԴԻՔՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ,